

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ АНТИКРИЗОВИХ СТРАТЕГІЙ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Алла Михайлівна Михайлюк

Університет економіки та права «КРОК»,

м. Київ, Україна

*магістрантка кафедри економіки та фінансів
ФІН-24мз*

Сьогодні кожне українське підприємство повинно розробляти та удосконалювати антикризові стратегії, що обумовлено світовою фінансовою кризою 2008 року, пандемією COVID-19 та російсько-українською війною. Ці події виявили значні прогалини в системі антикризового управління українських підприємств, особливо у процесі планування та ефективної реалізації стратегій. Незважаючи на численні дослідження, присвячені цій проблемі, питання розробки та реалізації антикризових стратегій з урахуванням специфіки українського бізнес-середовища залишається недостатньо вивченим.

Метою дослідження є аналіз особливостей розробки та реалізації антикризових стратегій для українських підприємств з різними видами економічної діяльності. Для досягнення мети використано такі методи дослідження: аналіз наукової літератури, порівняльний аналіз, опитування підприємств, статистичний аналіз фінансової звітності.

Антикризовим управлінням є комплекс заходів, спрямованих на попередження, запобігання та мінімізацію негативних наслідків кризових ситуацій на підприємстві. При цьому антикризове управління здійснюється на базі принципів: проактивності, комплексності, своєчасності, гнучкості, системності [1].

На практиці існує декілька стратегій подолання кризи на підприємстві, вибір яких залежить від конкретної ситуації та причин, що її спричинили. Загалом, основними такими стратегіями є:

- стабілізаційні стратегії: спрямовані на збереження існуючого стану підприємства шляхом скорочення витрат, оптимізації виробництва та пошуку нових джерел фінансування;
- адаптаційні стратегії: передбачають зміну діяльності підприємства з метою адаптації до нових умов ринку. Це може бути освоєння нових ринків, зміна асортименту продукції, зміна технологій виробництва;

- трансформаційні стратегії: найбільш радикальний тип стратегій, який передбачає кардинальну зміну бізнес-моделі підприємства, його структури та культури.

Вибір антикризової стратегії залежить від низки факторів, а саме: масштабу кризи; фінансового становища підприємства; конкурентоспроможності; зовнішнього середовища [2].

Українські підприємства мають багатий досвід подолання різноманітних криз, починаючи від економічних спадів і закінчуючи політичними потрясіннями та військовими конфліктами. Цей досвід є цінним джерелом знань для інших підприємств, які стикаються з подібними викликами. Типовими стратегіями подолання криз українських підприємств є: диверсифікація діяльності; оптимізація витрат; залучення інвестицій; інновації; співпраця; підтримка персоналу.

Досліджено декілька успішних кейсів українських підприємств, які демонструють їхню здатність адаптуватися до змін і подолання кризи. Визначено, що найбільш успішно застосовують антикризові стратегії підприємства у таких галузях:

- ІТ-компанії: українські ІТ-компанії активно розвиваються і експортують свої послуги на світові ринки. Вони успішно адаптувалися до дистанційної роботи та залучення віддалених команд;
- агропромисловий комплекс: незважаючи на війну, українські аграрії продовжують виробляти продукцію і експортувати її. Вони активно використовують сучасні технології для підвищення ефективності виробництва;
- малі та середні підприємства: багато малих і середніх підприємств продемонстрували високу адаптивність до змін і змогли переорієнтувати свою діяльність на нові сегменти ринку.

Проведено дослідження успішного впровадження і реалізації антикризової стратегії компанії Rozetka, що є однією з найяскравіших прикладів успішного українського бізнесу, який не тільки вижив, але й процвітав в умовах численних криз. Компанія продемонструвала високу адаптивність та гнучкість, що дозволило їй не тільки зберегти свої позиції на ринку, але й посилити їх. Виявлено, що ключовими факторами успіху в подоланні кризових явищ компанії Rozetka є:

- рання орієнтація на онлайн-продажі: зроблено ставку на цей сегмент ринку. Це дозволило компанії швидко адаптуватися до викликів, пов'язаних з пандемією COVID-19 та обмеженнями руху;

- широкий асортимент товарів: компанія пропонує широкий спектр товарів, що дозволяє задовольнити потреби різних категорій споживачів. Це знижує залежність від одного сегмента ринку і дозволяє диверсифікувати ризики;

- логістика та доставка: розвинена логістична інфраструктура та ефективна система доставки дозволяють доставляти замовлення клієнтам швидко та вчасно, навіть в умовах обмежень;

- фокус на клієнті: компанія постійно працює над покращенням сервісу для клієнтів, що дозволяє їй завоювати лояльність споживачів;

- технологічні інновації: активно використовує нові технології для оптимізації своїх бізнес-процесів та покращення сервісу для клієнтів.

Тому, досвід компанії Rozetka демонструє, що українські компанії здатні не тільки виживати, але й процвітати в складних умовах. Ключовими факторами успіху є гнучкість, впровадження інноваційних процесів, орієнтація на клієнта та диверсифікація ризиків.

Отже, успішна розробка та реалізація антикризових стратегій у діяльність українських підприємств сприятиме процвітанню в умовах будь-яких криз. При цьому необхідне дотримання наступних чинників:

1. Гнучкості та адаптивності: українські підприємства здатні швидко змінювати свої бізнес-моделі та адаптуватися до нових умов;

2. Інноваційності: впровадження нових технологій та розробка нових продуктів допомагає підприємствам залишатися конкурентоспроможними;

3. Партнерства: співпраця з іншими підприємствами, державними органами та міжнародними організаціями дозволяє об'єднувати зусилля для подолання спільних проблем;

4. Орієнтацією на експорт: експорт продукції на світові ринки дозволяє знизити залежність від внутрішнього ринку і стати більш стійкими до криз.

Вивчення досвіду українських підприємств може бути корисним для інших компаній, які стикаються з подібними викликами. Аналіз успішних

кейсів дозволяє виявити ефективні стратегії і тактики, які можна застосовувати в різних ситуаціях.

Отже, антикризове управління є критично важливим для виживання та розвитку українських підприємств, які стикаються з низкою специфічних викликів, що вимагають розробки індивідуальних антикризових стратегій. Гнучкість, інноваційна складова, орієнтація на клієнта, диверсифікація ризиків та партнерство є ключовими факторами успішного подолання криз при розробці антикризових стратегій. Майбутнє антикризового управління в Україні пов'язане з розвитком цифрових технологій, посиленням міжнародної співпраці та підвищенням ролі корпоративної соціальної відповідальності.

Цитування

1. Коляденко, І. І. & Кавтиш, О. П. (2018). Наукові підходи до сутності антикризового управління. *Бізнес-навігатор*, (2-2), 7-10.
URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/bnav_2018_2-2_3.pdf
2. Шаранов, Р. (2021). Алгоритм антикризового управління підприємства. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*, (6 (39)), 288-296.
URL: <https://dspace.kntu.kr.ua/bitstream/123456789/11946/1/30.pdf>
3. *Історії успіху компанії Rozetka: як ріс український Amazon*. (n.d.). Org.ua. Retrieved November 1, 2024, from <https://worldbank.org.ua/4560-istoriyi-uspikhu-kompaniyi-rozetka.html>